

From: Artūrs Kīsis <Arturs.Kisis@mod.gov.lv>

Sent: Monday, October 28, 2019 4:53 PM

To: NAP 2027 <nap2027@pkc.mk.gov.lv>; Parresoru koordinācijas centrs <pkc@pkc.mk.gov.lv>

Cc: Valdis Oztulis <Valdis.Oztulis@mod.gov.lv>; Armīns Mačiņš <Armins.Macins@mod.gov.lv>

Subject: NAP 2027 1. redakcijas komentāri

Labdien!

Atbilstoši Parresoru koordinācijas centra 08.10.2019. vēstulei Nr. 1.2-4/45 *Par NAP2027 pirmo redakciju*, nosūtu Jums Aizsardzības ministrijas komentārus/labojumus par NAP 2021. – 2027. gadam pirmo redakciju.

Atbilstoši minētajai vēstulei, priekšlikumi sniegti rakstiski (Labojumi iezīmēti **Bold** formatējumā un papildus komentāri noformēti slīprakstā):

[7] 21. gadsimta sākumā Latvija pilnvērtīgi atgriezās Eiropas valstu saimē un kļuva par NATO **un ES** dalībvalsti. Nākamajā desmitgadē mēs panācām jaunu izaugsmi pēc ekonomiskās krīzes sagaidījām neatkarīgās Latvijas simtgadi. Tā noslēdzās patriotisma zīmē, ar ievērojamu tautsaimniecības augšupeju un vairākām nozīmīgām valsts pārvaldes reformām. Tagad ir pienācis laiks uz šī pamata veikt visaptverošas pārmaiņas, lai nodrošinātu stingru attīstības kursu mūsdienu dinamiskajā pasaulē.

[24] Medijpratība un kritiskā domāšana ir labākā Latvijas aizsardzība pret hibrīdiem apdraudējumiem, kamēr citos krīzes, civilās aizsardzības vai visaptverošas valsts aizsardzības jautājumos atbildīgie dienesti uztur augstu reaģētspēju un iedzīvotāji jūtas informēti. **Sabiedrībai piemīt atbildīga attieksme pret valsti un tās drošību. Iedzīvotāji ir informēti par iespējām aizsargāt sevi, savu ģimeni un valsti jebkāda veida krīzēs, savukārt atbildīgie dienesti uztur augstu reaģētspēju. Medijpratība un kritiskā domāšana ir viens no veidiem, kā novērst iekšējās vājības un aizsargāties pret hibrīdajiem apdraudējumiem.**

[25] Lai veidotos zināšanu sabiedrība, ir veiktas būtiskas izmaiņas izglītības sistēmā, sākot ar drošu, atbalstošu un iekļaujošu pirmsskolas mācību vidi. Tālākajā izglītības procesā faktu iegaumēšana ir aizstāta ar kompetenču apguvi, STEM/STEAM principu izmantošana uzlabo skolēnu zināšanas dabaszinātnēs, inženierzinātnēs, matemātikā un informācijas tehnoloģijās. Mūsdienīga humanitāro un sociālo zinātņu apguve veido patriotiskus, savā kultūrā un savas zemes dzīvesziņā iesakņotus nākamos pilsoņus ar ievērojamu radošo potenciālu un augstām prasībām pret mākslu. **Valsts aizsardzības mācība ir sekmējusi jauniešu pilsoniskās apziņas veidošanu, nodrošinājusi patriotisko audzināšanu un attīstījusi valsts aizsardzības prasmes.** Latvija ir valsts, kur katrs tās iedzīvotājs var mācīties un pilnveidoties atbilstoši savai dzīves situācijai un nākotnes mērķiem. Latvijā Izglītība ir aicinājums, nevis izaicinājums, personīgas izaugsmes iespēja, nevis formalitāte.

[142] Pētniecības un inovācijas investīciju efektīva koordinēšana un pārvaldība, stiprinot P&A pārvaldības kapacitāti un koncentrējot atbalsta programmas vienā kompetentā institūcijā, kā arī attīstot P&A pārvaldības kompetenci zinātniskajās institūcijās. – *Šeit būtu jāņem vērā, ka Aizsardzības ministrijas pārziņā esošā grantu programma, nevar atrasties kādas citas ministrijas paspārnē, jo programmas mērķis ir saistīts ar drošības jomu un programmā tiek iesaistīts Aizsardzības resora personāls (piemēram, atbalsta sniegšanā, kur tiek sniegta tiešā personāla iesaiste prototipa testēšanā).*

[147] Latvijas izglītības sistēmai piemīt ievērojams potenciāls uzlabot izglītības kvalitāti, tās monitoringu un vienlīdzīgu pieeju izglītībai. Svarīgi būs nodrošināt pedagogu ataudzi gan vispārējā un profesionālajā, gan augstākajā izglītībā un piesaistīt un noturēt jaunus un motivētus pedagogus, jo pedagoga vidējais vecums ir augsts. Tāpat svarīgi arī paaugstināt pedagogu atalgojumu, tādējādi ceļot pedagoga profesijas prestižu un radot konkurenci uz pedagogu amata vietām. Labi sagatavoti un motivēti pedagogi ir izšķiroši svarīgs faktors izglītības kvalitātes celšanai gan vispārējā, gan profesionālajā, gan augstākajā izglītībā. **Apzinoties pedagogu lomu jaunatnes vērtīborientācijas, pilsoniskās līdzdalības un izpratnes par valsts drošībai un aizsardzībai svarīgiem**

jautājumiem veicināšanā, īpaši būtiska ir dialoga veidošana starp pedagogiem un valsts institūcijām. Pamatizglītības un vidējās izglītības kvalitāte ir priekšnoteikums sekmīgām studijām un turpmākai karjerai.

[229] Latvijai ir raksturīgs relatīvi zems investīciju līmenis, kas galvenokārt ir saistīts ar vājo kreditēšanu, zemo kapitāla tirgus attīstības līmeni, salīdzinoši augstu privātā sektora parādsaistību līmeni, kā arī ekonomikas un politiskās situācijas nenoteiktību. Lai celtu investīciju līmeni, būtiski būs nodrošināt kreditēšanas tempu pieaugumu un alternatīvu finansējuma avotu pieejamību pietiekamā apjomā, ceļot pieejamo finanšu instrumentu klāstu. Būtiska uzmanība jāpievērš arī kapitāla tirgus attīstībai, lai nodrošinātu iekšzemē uzkrātā kapitāla tālāku ieguldīšanu tautsaimniecībā, kā arī celtu tā pievilcību ārvalstu investoriem, **vienlaikus nodrošinot ārvalstu investīciju kontroles mehānismus, mazinot drošības riskus stratēģiskiem uzņēmumiem un nozarēm.**

[252] Visaptveroša procesu digitalizācija un informācijas tehnoloģiju daudzpusīga izmantošana, **kur drošības aspekti ir neatņemama sastāvdaļa,** ir nozīmīga nozaru integrētas ekonomikas attīstībā.

[290] Latvijā, tāpat kā citur Eiropā un pasaulē, transporta nozare ir viena no stratēģiski nozīmīgākajām tautsaimniecības nozarēm, savukārt transporta **loģistikas** infrastruktūras efektivitāte atstāj tiešu iespaidu uz konkurētspēju, ekonomikas izaugsmi, **mobilitāti** un valsts attīstību kopumā.

[292] Nākotnes izaicinājums ir transporta infrastruktūras sinerģija ar informācijas tehnoloģiju risinājumiem **un to drošību,** lai panāktu, ka transporta sistēma ir orientēta uz lietotāju un viedie transporta pakalpojumi kļūst par ikviena iedzīvotāja ikdienas sastāvdaļu.

[293] Tomēr iedzīvotāju digitālās prasmes būs jāuzlabo, ja Latvija vēlas uzlabot uzņēmumu produktivitāti un digitālo tehnoloģiju integrāciju, jo uzņēmumi un cilvēki digitalizācijas iespējas neizmanto pietiekami produktīvi. **Tāpat jāveicina sabiedrības izpratne par kibernetdrošību, kas ļaus mazināt iespējamos kibernetdrošības riskus, novērst kibernetziegumus.** Lai nodrošinātu iedzīvotājiem iespējas ērti un savlaicīgi saņemt valsts un pašvaldību pakalpojumus, aizvien vairāk tiks izmantotas IT tehnoloģiju attīstības sniegtās priekšrocības, ieviešot principu "digitāls pēc noklusējuma", jo elektroniskie pakalpojumi un risinājumi ir rentabli un bieži vien elastīgāki nekā klātienē pakalpojumi. **Ikvienam elektroniskam pakalpojumam un risinājumam pirms tā ieviešanas tiks veikts kibernetdrošības risku izvērtējums, kā arī nodrošināta tā kibernetdrošība visā tā dzīvescikla laikā, lai nodrošinātu pakalpojuma un risinājuma nepārtrauktību, integritāti un datu aizsardzību.** Būtisks izaicinājums nākotnei ir atrast veidu, kā nodrošināt un uzlabot publisko pakalpojumu kvalitāti, **drošību** un pieejamību sabiedrībai, nepieaugot publiskā finansējuma apjomam, kas saistīts gan ar resursu pārdali jauniem pakalpojumiem, gan ar Latvijas teritorijas pieaugošu depopulāciju un nelabvēlīgo demogrāfisko situāciju.

[425] Drošība var pastāvēt, ja cilvēks **patstāvīgi** identificē riskus un spēj tos novērst, spēj izkļūt no nedrošas situācijas un var palūgties uz atbildīgajiem valsts dienestiem.

[426] Šis rīcības virziens ietver jautājumus, kas skar ārkārtas situācijas, personu un sabiedrības fizisko drošību, t.sk. vardarbību, noziedzību, tostarp ekonomisko noziedzību, vispārējo ugunsdrošību, datu un digitālo drošību (**tai skaitā kibernetdrošību**), cilvēku, īpašuma drošību, katastrofu un katastrofu draudu gadījumus (civilā aizsardzība), robežas drošību, ~~un~~ sabiedrības **psiholoģisko aizsardzību un noturību, kā arī** gatavību pretoties ārējam apdraudējumam, nepieciešamības gadījumā brīvprātīgi iesaistoties krīzes situāciju novēršanā.

[437] Sabiedrības drošības un tiesībaizsardzības iestāžu reaģēšanas spēju stiprināšana, nodrošinot centrālās valsts pārvaldes un pašvaldību koordinētu rīcību apdraudējumu gadījumos, uzturot tiesībaizsardzības, drošības un robežkontroles dienestu infrastruktūru un kapacitāti (fiziskā sagatavotība, noziedzības apkarošana, kopējas apmācības un mūsdienu sabiedrības vajadzībām atbilstoša personāla kompetenču pilnveide, ~~mākslīgā intelekta~~ (*Šaurs formulējums, kas izslēdz, piemēram, 5G.*) **moderno tehnoloģiju** izmantošana, civilmilitārā sadarbība un sadarbība visaptverošās valsts aizsardzībai). *Šeit pie līdzatbildīgajām institūcijām būtu jāiekļauj arī VARAM.*

Cieņā

Artūrs Kīsis

Aizsardzības ministrija

Artūrs Kīsis

Aizsardzības plānošanas nodaļas vecākais referents

AIZSARDZĪBAS PLĀNOŠANAS UN ANALĪZES
DEPARTAMENTS

Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija

K.Valdemāra iela 10/12, Rīga, LV-1473, Latvija

Tālr.: (+371) 6 7335092

E-pasts: Arturs.Kisis@mod.gov.lv, www.mod.gov.lv

Artūrs Kīsis

Senior Desk Officer of the Defence Planning Section

DEFENCE PLANNING AND ANALYSIS DEPARTMENT

Ministry of Defence of the Republic of Latvia

10/12 K.Valdemara Str., Riga, LV-1473, Latvia

Phone: (+371) 6 7335092

E-mail: Arturs.Kisis@mod.gov.lv, www.mod.gov.lv
